

Analys över Beskrivareffekter i MH-data

En jämförelse av analyser med domare och hane som oberoende faktorer samt med hane inom domare och effekten av kön borttagen ur beräkningarna

Resultat från 3333 hundar efter 639 hanar och 34 MH-beskrivare

BAKGRUND

Redan i första analysen av MUH-data 1989 och därefter vid varje rapportering av analyser över MH-data har det redovisats att MH-beskrivarnas sätt att använda beskrivningssystemet åstadkommer statistiskt säkra skillnader i bedömningsresultaten. Resultatet är inte överraskande då flera beskrivare skall föra subjektiva bedömningar av hundars beteenden. När skillnaderna bli betydande får de emellertid starkt negativ effekt på användbarheten av data för det de är avsedda till – som underlag för avelsvärdering. Ju fler beskrivare som deltar i systemet desto svårare blir det att åstadkomma enhetlighet i bedömningarna. För att i någon grad begränsa de negativa effekterna har under de senaste 15 åren vid upprepade tillfällen föreslagits att en undervisningsfilm i MH-beskrivning framställs som ett nödvändigt hjälpmedel för att skapa ökad stabilitet i bedömningarna. Allvaret i de problem som uppstår vid användande av subjektiva bedömningssystem utan någon effektiv kalibreringsmekanism har uppenbarligen inte uppfattats. För att ytterligare understryka de problem som finns har därför en mer detaljerad analys över den faktiska storleken av skillnaderna i beskrivarnas bedömningar genomförts.

MATERIAL OCH METODER

Ur det totala antalet MH-beskrivningar för schäfer har valts alla beskrivningsresultat från beskrivare som beskrivit minst 60 hundar med kompletta resultat

Bearbetning har gjorts med statistikprogrammet DataDesk och användande av dess rutin för lineära modeller där Domare och Hane är med som huvudeffekter med hane bearbetad inom domare och där Kön tagits med som en kontinuerlig variabel för att undvika att eventuella skillnader i könsfördelningen i beskrivarnas hundgrupper kommer med som beskrivareffekter. Resultaten av analyserna redovisas i tabellen 1. I tabellen redovisas skillnaden i respektive moment mellan den beskrivare som har lägsta respektive högsta medelpoängen i sina beskrivningar. I följande kolumn anges den statistisk sannolikheten för att de redovisade skillnaderna enbart skulle vara slumpmässiga.

De båda följande kolumnerna visar på signifikansen för skillnader i hanhundars avkommegrupper respektive signifikansen för skillnader mellan könen för de skilda momenten. Som framgår är resultaten av hanhundars avkommegrupper starkt signifikant åtskilda sedan beskrivareffekterna tagits bort vid analysen.

RESULTAT

Tabell 1. Skillnad i beskrivningspoäng för 34 beskrivare som vardera beskrivit minst 60 hundar. Totalt 3333 hundar fallna efter 639 fäder. Effekt av hane på avkomman inom beskrivare.

Moment	Största skillnad mellan beskrivare	Signifikans	Effekt av hane	Effekt av kön
Kontakt, hälsning	0,52	****	****	-
” , samarbete	0,62	**	****	-
” , hantering	0,66	****	****	-
Lek 1, leklust	0,63	****	****	***
” , gripande	0,90	****	****	***
” , dragkamp	1,11	****	****	****
Jakt , förföljande 1	0,84	*	****	-
Jakt , förföljande 2	0,68	-	****	-
” , gripande 1	0,78	-	****	**
” , gripande 2	1,06	-	****	**
Aktivitet	0,93	****	****	*
Avstånd lek, intresse	0,91	****	****	****
” , hot/aggression	0,70	****	***	-
” , nyfikenhet	1,37	**	****	****
” , leklust	0,90	**	****	****
” , samarbete	1,22	****	****	****
Överraskning, rädsla	0,91	****	****	****
” , hot/aggression	0,73	****	****	-
” , nyfikenhet	1,04	***	****	**
” , kvarstående rädsla	1,19	****	****	-
” , kvarstående intresse	1,09	****	****	***
Ljudkänslighet, rädsla	1,28	****	****	****
” , nyfikenhet	0,87	*	****	-
” , kvarstående rädsla	1,02	****	****	-
” , kvarstående intresse	1,29	****	***	-
Spöken, hot/aggression	0,89	****	****	-
” , kontroll	1,44	****	****	***
” , rädsla	1,32	****	****	****
” , nyfikenhet	0,96	*	****	***
” , kontakt	1,03	****	****	-
Lek 2, leklust	0,81	****	****	****
” , gripande	1,06	****	****	****
Skott	0,44	*	****	**

I tabellen har angivna signifikanser följande betydelser:

- * = sannolikheten för att uppmätta skillnader beror av slump är mindre än 1/20
- ** = sannolikheten för att uppmätta skillnader beror av slump är mindre än 1/100
- *** = sannolikheten för att uppmätta skillnader beror av slump är mindre än 1/1000
- **** = sannolikheten för att uppmätta skillnader beror av slump är mindre än 1/10000

DISKUSSION

Ingen beskrivare som finns med i analysen har beskrivit mindre än 60 hundar. I genomsnitt är antalet 98 hundar per beskrivare. Vid så pass stort antal hundar måste varje beskrivare ha beskrivit minst ett tiotal kullar med varierad bakgrund. Sannolikheten för att betydande skillnader skall finnas mellan så pass stora hundgrupper är liten. När man, som i tabellen ser att skillnaderna i hundarnas medelvärden för olika moment i flera fall kan uppgå till över 1 poäng blir det uppenbart att alla beskrivare inte tillämpar systemet på ett enhetligt sätt. Ändå rör det sig här om de 34 mest erfarna beskrivarna. Totalt har 241 beskrivare varit verksamma och 7388 hundar fått kompletta protokoll. Det innebär att övriga 207 beskrivare i genomsnitt sedan 1997 beskrivit ca 20 hundar. Det är uppenbart att en så genomsnittligt begränsad erfarenhet innebär att de faktiska skillnaderna i systemet totalt är större än dem som redovisas i tabellen. Att analysen begränsats till att omfatta de mest erfarna beskrivarna beror helt på att därigenom skapas så stora hundgrupper att de verkliga skillnaderna i beteenden i medeltal mellan olika beskrivares grupper inte rimligen kan vara särskilt stora.

Det har inte gått att i analysen separera effekter av olikheter i arrangemang vid beskrivningsplatser från effekter av beskrivare. Därmed kan det vara så att delar av de effekter som här kallas beskrivareffekter i själva verket orsakas av skillnader i det sätt på vilket beskrivningarna har anordnats och de platser där verksamheten varit förlagd. Om sådana platseffekter skulle vara betydande minskar det inte problemet med de skillnader som redovisas. Konsekvenserna blir bara att man, utöver en väsentligt förbättring av utbildningen dessutom måste skärpa kontrollen över arrangemangen på beskrivningsplatserna.

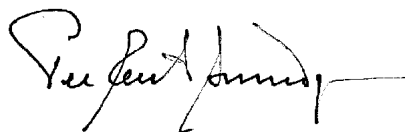
SLUTSATSER

De skillnader som redovisats är så stora att de äventyrar tillförlitligheten och därmed användbarheten av MH-beskrivningarna som verktyg i avelsarbetet. Det är därför nödvändigt att genomföra tre förbättringsåtgärder:

1. Ökad kontroll av att beskrivningsarrangemangen är standardiserad så långt det går
2. Förbättrad beskrivarutbildning genom framställning av en film som tydligt dokumenterar hur beskrivningen är avsedd att fungera och vilka beteendesignaler som beskrivarna skall lägga särskilt märke till vid olika moment.
3. En fast anställd tjänsteman måste finnas med övergripande ansvar för att övervaka att såväl beskrivningsarrangemang som beskrivarutbildning fungerar som avsett.

Det skall understrykas att de framlagda förslagen till åtgärder inte är en kritik av nuvarande ansvariga för MH-systemets fältverksamhet. Det är helt enkelt så att ett provningssystem av den karaktär och omfattning som MH har fått inte rimligen kan fungera utan tillgång till fungerande hjälpmedel i utbildningen. Däremot är jag kritisk till att SBK som central organisation inte tagit de varningssignaler om systembrister på allvar som framförts vid upprepade tillfällen så länge MH-systemet varit i bruk

Sprötslinge den 5 november 2004-11-05

Per-Erik Sundgren